

LUTHERSK KIRKETIDENDE

LEDER: NÅDE PÅ NORSK

ARTIKLER OG INNLEGG

ET KINESISK KRISTENT PERSPEKTIV PÅ
"FRIHET I GUDS NÅDE"

HVOR ER JEG - HVOR STÅR DU?
MENNESKER ER IKKE TIL SALGS!

MÅNEDENS SALME

ORD AV LUTHER

SØNDAGSTEKSTEN

23. SUNDAG I TREEININGSTIDA

24. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

KRISTI KONGEDAG / DOMSSØNDAG

FRA BISPEDØMMERÅDENE

NÅDE PÅ NORSK

Jeg har vært på tur med kateketer, menighetspedagoger og prester til Wittenberg selveste reformasjonshøsten. Opplevelsen av møter med et sted og med rom der selveste Martin Luther levde og virket ga sterke inntrykk, både for den enkelte og til tjenesten. Inspirert av den voldsomme drivkraften i Luthers lengsel etter en nådig Gud var det godt å tenke dypt, høyt og stort sammen om på hvilken måte Martin Luthers spørsmål etter en nådig Gud gjelder oss i dag. Ikke minst for akkurat denne faggruppen som jobber med trosopplering og kirke-skolesamarbeid kan det være vanskelig å gjenkjenne ropet om en nådig Gud for barn og unge. Det kan virke rimelig å avskrive

søken etter en nådig Gud som avleggs, en annen tids spørsmål, Martin Luthers egen lengsel. Han som opplevde at jo fremmere han levde, desto mer avstand ble det til Gud. Jo mer han strevde for å være god nok, desto strengere hørte han Guds dom over seg og sine forsøk. Det kan være lett å tenke at det ikke er noe som gjelder i vår tid. Syndenoden er borte. Søken etter en nærværende, nådig og kjærlig Gud er ikke der. Nå er det andre spørsmål som krever helt andre svar, som gjelder.

Men er det så enkelt? Hvis vi forstår synd som noe som skiller oss fra Gud, skaperverket, medmennesket og oss selv – er det ikke egentlig ganske lett å få øye på både en lengsel og en drivkraft som er på ville veier? Lengselen etter perfektjonisme, som gjør at mennesker tror de må kjøpe kosmetiske inngrep for å bli vakrere, mer elskverdige, sett. ”Generasjon prestasjon” som måler sin verdi i hvor godt de gjør det, både sosialt og faglig – som får høye skuldre, utmattelsessymptomer, angst og depresjoner. Det er sant: Veldig

få vil selv si at alt dette er uttrykk for lengselen etter en nådig og kjærlig Gud. Men gir vi som kirke muligheten til å formulere det? Til å gjenkjenne lengselen, til å adressere den? Jeg tror vi gjør det, og jeg tror enda mer på at om vi blir oss bevisst at det er en del av det å være kirke i verden, så kan det bli en enda tydeligere vei hjem til Gud, skaperverket, hverandre og oss selv for enda mange flere. For det er ikke minst vi selv som er vår strengeste og mest ukjærlige dommer, slik også Martin Luther opplevde det, selv om han trodde det var Gud.

Artikkelen om et kinesisk kristent perspektiv på nåden i dette nummeret av Luthersk kirketidende viser at det ikke er så langt fra Kina til Norge, som kilometerne kan tilsis. Det er store kulturelle forskjeller, ja, men drivkreftene i det å bli sett, anerkjent, elsket, satt fri til å være den en er, de er ikke så forskjellige. Det er en tankevekkende og inspirerende artikkel til å reflektere over nåde på norsk.

Martin Luthers møte med en nådig Gud var en avgjørende drivkraft i de store omveltninger som skulle skje i vår del av Europa, med ringvirkninger ut over også vår del av verden. Jeg tror det ligger en enorm drivkraft i alle de bestrebelsene som gjøres for å bli perfekte, for å prestere sitt beste, når den drivkraften kan gis ord og retning, når den kan anerkjennes og møtes med evangeliet, med Jesus Kristus, med nåden som rekkes oss – som en gave.

Martin Luthers møte med en nådig Gud var en avgjørende drivkraft i de store omveltninger som skulle skje i vår del av Europa, med ringvirkninger ut over også vår del av verden.

HEGE E. FAGERMOEN
HEGE.FAGERMOEN@AS.KOMMUNE.NO

ET KINESISK KRISTENT PERSPEKTIV PÅ "FRIHET I GUDS NÅDE"

AV XIDA CHEN, PASTOR I DEN KINESISKE MENIGHETEN I OSLO
XIDACHEN@GMAIL.COM

OVERSATT AV ANDREAS KRISTIANSEN 4.9.2017

INNLEDNING: EN KINESISK FORSTÅELSE AV NÅDE (恩典)

Kinesiske ord som beskriver nåde er *en* (恩) og betyr "gave fra oven", *en ci* (恩賜), som er kjærlighet og omsorg fra familie og venner, samt *en qing* (恩情), den hjelpen man får i en vanskelig situasjon, som blir enormt verdsett og husket av mottakeren. Vi har et ordtak: Den som får en dråpe vann (*en* – nåde), skal betale tilbake med rennende vann. Ordet en blir i hovedsak brukt om menneskelige relasjoner. Men ordet *en dian* (barmhjertighet) er relativt nytt og brukes mest i kristne kretser og lite i dagligtale. Det handler mest om Guds nåde og kjærlighet og omsorg for sitt folk.

Den kristne forståelsen av Guds barmhjertighet bidrar sterkt til den kinesiske forståelsen av en på minst tre punkter: (1) Guds nåde som gis gratis fra oven, vises ikke bare i jordisk velsignelse, *fu* (福), som kun skjenkes til rike og fremstående personer, men også i åndelig velsignelse som tilbys alle mennesker, både fattige og rike. (2) Gud som en barmhjertig Far som tilgir sine barn betingelsesløst, utfordrer også den tradisjonelle kinesiske forståelsen av kjærlighet innenfor den kinesiske familien. (3) Gud som skaperen av alt liv gir også beskyttelse i perioder med uro og konflikt.

GUDS NÅDE I ET KINESISK PERSPEKTIV

1. Nåde: Velsignelse (*bu*) på grunn av Guds gratis gave

Den tradisjonelle kinesiske forståelsen av velsignelse eller lykke (*bu* (福)) handler stort sett om et godt liv materielt sett. Ordet *bu* har flere betydninger: (1) å mette magen med mat (福) og (2) at huset er fullt av fine eiendeler (福, 富也). (3) *Bu* brukes alltid i forbindelse med sosial status i samfunnet (富贵). (4) *Bu* betyr også et langt liv (*chou* (全寿)), fred og trygghet (*an* (安)), hell og fremgang i alt man gjør (*li* (利)). Velsignet er den som har mer mat i magen enn andre, flere eiendeler eller mer penger i banken, høyere stilling (官位) i samfunnet, mer trygghet og mindre risiko, samt lever lenger her på jorden.

Det er svært vanskelig å formidle Jesu saligprisinger til kinesere med denne kulturelle og sosiale bakgrunnen. Kinesere generelt oppfatter det å være fattig som en livslang forbannelse. Den som sørger, er uheldig. Å være saktmodig er det samme som å være mislykket. Den som hunger og tørster etter rettferdighet, og den som viser barmhjertighet av et rent hjerte, blir ansett som urealistisk og tåpelig. Det er lite attråverdig å skape fred og forsoning i brutte relasjoner, og å være villig til å bli forfulgt for fellesskapets beste. Mennesker er mest opptatt av seg og sitt, og de bryr seg mindre om hvordan andre har det.

Den kristne forståelsen av Guds nåde som en gratis gave til alle mennesker, slikt det kommer til uttrykk i saligprisingene, gir ikke bare den

materielle forståelsen av *bu* en åndelig dimensjon; den gir også håp. Å være fattig, saktmodig eller svak og å bli forfulgt for rettferdighets skyld kan også være en *fu*-velsignelse, siden ”min nåde er nok for deg, for kraften fullendes i svakhet” (2 Kor 12,9). Nåden som kommer til uttrykk i Jesu lære, frigjør ufordelaktig stilte kinesere fra de rike og mektige. Guds nåde er gratis tilgjengelig for alle mennesker.

2. Nåde: tilgivelse av betingelsesløs kjærlighet

Det kinesiske samfunn er i et åndelig vakuum. Bildet av en himmelsk Far og hans betingelsesløse kjærlighet og tilgivelse ikke bare utfordrer den tradisjonelle kinesiske fremstillingen av den guddommelige skikkelsen som en hensynsløs dommer og mektig keiser; det tjener også som rollemodell for farsrollen i familien. Familierelasjoner har alltid stått sentralt i kinesisk kultur. Men uheldigvis gjenspeiles politiske og samfunnsmessige endringer i moderne kinesiske historie i kinesiske familier. Barn har rømt hjemmefra fordi de var redde for å bli slått på grunn av dårlige eksamenresultater. De får høre at de bare er fullverdige familiemedlemmer hvis de oppfyller foreldrenes krav til suksess. De blir hele tiden sammenlignet med andre i nabolaget, med familien og attpåtil med sosiale medier. Unge menn og kvinner tør ikke vende hjem fordi de ikke oppfyller kravene som stilles til dem. De er redde for å tape ansikt overfor foreldrene.

Men bildet av faren i Lukasevangeliet viser en far som utfordrer den tradisjonelle farsrollen der faren må disiplinere barna og sørge for at de blir vellykkede og kaster glans over farens og forfedrenes navn. Lukas viser at i en familie preget av betingelsesløs kjærlighet og tilgivelse har barna frihet til å forlate hjemmet (uansett hvor vondt det oppleves for faren,) og trygghet til å vende tilbake (uansett hvilken situasjon de befinner seg i). Barna kan vende hjem uten å være redde for å bli mishandlet. ”Kjærligheten utholder alt, tror alt, håper alt, tåler alt.” (1 Kor 13,7) Jesus viser oss hvordan Guds nåde kan komme til uttrykk som betingelsesløs kjærlighet i familien, og hvordan faren kan oppdra en vellykket sønn som ikke

nødvendigvis er alle som andre, men som får lov til å være seg selv.

3. Nåde som beskytter livet fra ødeleggelse og konflikt

I Lukasevangeliet 9,51–56 ønsker Jesu to disipler Jakob og Johannes å ødelegge en samaritansk landsby ved å påkalle ild fra himmelen bare fordi landsbyens folk ikke tar imot ham. De ser Jesus som en kinesisk keiser som forventer fullstendig troskap fra sine undersåtter og som tilintetgjør enhver motstander.

Jesus har imidlertid en helt annen innstilling. For det første tar han ikke motstanden like alvorlig som disiplene hadde trodd; han er mer opp-tatt av å fullføre sin livsgjerning i Jerusalem. Jesus bryr seg ikke særlig mye om folks ulike holdninger til ham. Som Bibelen sier, ”vendte han ansiktet mot Jerusalem” for å fullføre sitt oppdrag der. I stedet for å tilintetgjøre mennesker i vrede, vil han gi sitt eget liv på korset for menneskeheten. Jesus vil ikke betraktes som en kinesisk keiser som alltid forventer et ja. Han gir alltid mennesker muligheten til å si nei.

For det andre vurderer han mennesker ikke bare ut fra deres holdninger, oppfatninger og tankegang, men ut fra noe langt viktigere, nemlig ”ånden”. Jesus irettesetter disiplene for at de ikke vurderer med ”ånden” og ”hjertet”. Han sier: ”Dere vet ikke hva slags ånd dere er av.” (Luk 9,55) I den kinesiske bibelen er ordet ”ånd” oversatt med ”hjerne” (*xin*). Den kinesiske oversettelsen av denne setningen er: ”Dere vet ikke hva hjertene deres sier.” I Jesu øyne er hjertet det viktigste kriteriet for å vurdere mennesker. Jesus måler mennesker med, ut fra og i henhold til hjertet. Jesus vet at disiplene aldri vil klare å fullføre oppdraget de har fått, med mindre deres voldelige hjerter blir forandret, og de lærer å verdsette mennesker som kanskje er annerledes enn dem, og som til og med avviser dem.

Jesus sier: ”For Menneskesønnen er ikke kommet for å ødelegge menneskeliv, men for å frelse.” (Luk 9,56) I Ordets skikkelse skapte Jesus Kristus alle ting som finnes, og han er også alt livs beskytter. Derfor kan han ikke ødelegge liv. Frelsen vil aldri bruke ødeleggelse for å bringe frelse.

Å redde liv sto helt øverst på Jesu agenda, og det er den eneste grunnen til at han vendte ansiktet mot Jerusalem. Hvis han kunne redde liv, ble alle innvendinger og avvísninger underordnet.

Vår verden er full av ”gode grunner” til å ødelegge liv: ”Rettferdige” kriger som skal beskytte menneskerettigheter, ”åndelige kriger” som skal konsolidere rette læresetninger, økonomiske kriger som skal sikre økonomisk trygghet, og politiske kriger som skal befeste politikeres makt. Krig kan virke som den eneste løsningen i møte med forskjeller, innvendinger og avvísninger. Men liv går tapt.

AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Den kristne forståelsen av Guds nåde kan frigjøre kinesere fra å tenke at *fu* er rene materielle velsignelser som tilfaller de rike og fremstående. De fattige og ufordelaktig stilte fortjener også sin del i Guds nåde og i himmelens velsignelser. Guds nåde kan sette kinesere fri fra en kravstor familiefar og gjøre en ny generasjon fedre mer forståelsesfulle og tolerante mot sine barn. Alle barna er kanskje ikke like vellykkede som andre, men de får lov til å være seg selv. Guds nåde kan også hjelpe kinesere til å verdsette livet og gjøre dem villige til å beskytte livet i tider med konflikt og ødeleggelse.

luther

Kari Fure

FLUKTEN FRA SYRIA OG IRAK

199,-

Flere millioner mennesker flykter fra sine hjemland i Midtøsten. Blant disse er det mange kristne. De drives vekk fra områdene der den kristne kirke først etablerte seg. Slik kuttes kirkens røtter.

I *Flukten fra Syria og Irak* forteller Kari Fure om møter med mennesker som står midt i dramaet. Hun har snakket med flyktninger og kirkeledere, politikere og personer som risikerer livet for å hjelpe – og orientalske kristne som starter et nytt liv i Tyskland, Sverige og Norge.

Fure setter enkeltskjebnene inn i en politisk og historisk sammenheng. Hun drar linjene til folkemordet i Tyrkia for hundre år siden, og spør hvorfor de religiøse motsetningene i Syria og Irak ble så dype. Fure har også møtt folk som drømmer om trygghet i en selvstyrt provins for kristne og andre minoriteter på Ninive-sletta i Nord-Irak.

Les den spennende historien!

www.lutherforlag.no

HVOR ER JEG – HVOR STÅR DU?

KONTEKSTUELL SJELESORG BLANT HØRSELHEMMEDE

AV INGRID STILLSTRÖM OG EYOLF BERG – PRESIDENT OG SEKRETÆR I IVSS CHURCHEAR
INGRID.STILLSTROM@SVENSKAKYRKAN.SE / EYOLF.KIRILL@NORDISKKATOLSK.NO

DEN INTERNASJONALE KONFERANSEN FOR SJELESORG BLANT HØRSELHEMMEDE 2018

Igjen inviterer IVSS Churchear prester, diakoner og andre ansatte og frivillige medarbeidere i kirke og menighet til en spennende konferanse med interessante foredrag, workshops og møter med mennesker som hver for seg har mye å bidra med. Konferansetemaet denne gangen er: "Hvor er jeg – hvor står du? – Kontekstuell sjelesorg blant hørselhemmede."

Allerede i utformingen av konferansetemaet fikk vi denne gangen merke hvor lett det er å trå feil når man skal arrangere internasjonale konferanser. I det engelsk- og tyskspråklige konferansesematerialet måtte vi avstå fra å bruke ordet *kontekstuell*, da dette ordet i vertslandet, Frankrike, har en svært negativ klang med sterke nasjonalistiske konnotasjoner. Etter konferanse med vertsgruppen fant vi derfor formuleringer som ivaretok både temaets innhold og hensynet til vertslandet.

Konferansen finner sted i hjertet av Europa, i Strasbourg, midt i sentrum av byen med dens både rike historie og sentrale betydning i dagens Europa, i dagene 13. – 17. september 2018.

Konferansetemaet vil bli belyst fra ulike innfallsvinkler av foredragsholdere fra Romania, Tyskland og Frankrike, både pastoralteologisk, sosiologisk og bibelteologisk:

- Kontekstuell sjelesorg – om omgivelsenes betydning for hørselhemmede, både familie, lokalsamfunn og storsamfunn (Prof. Jenö Kiss, Bethel Biblical college, Romania).

- Over grensene – og hørselhemmedes identitetsbygging (Hans-Günther Seifert, leder for den protestantiske kirkens arbeid blant hørselhemmede i Tyskland).
- Å høre og å bli hørt – et gammeltestamentlig perspektiv (Prof. Régine Hunziker-Rodewald, Det lutherske teologiske fakultet i Strasbourg).

I tillegg inviteres det til workshops der konferansedeltakerne får anledning til å gå i dybden i konferansetemaet.

HVA ER FORMÅLET MED KONFERANSEN?

Formålet med den internasjonale konferansen for sjelesorg blant hørselhemmede er å spre kunnskap om hørselhemmedes situasjon i kirke og menighet, og hvordan hørselhemmede kan inkluderes i menighetenes fellesskap på gode måter som gir fordel til både godthørende og svakthørende. Det er et faktum at det store flertallet hørselhemmede har sitt sosiale miljø i en hør-ende, talespråklig verden. Men altfor mange av dem faller utenfor fordi de ikke får med seg det som foregår. De representerer den raskest voksende gruppen funksjonshemmede i dagens samfunn, og menighetene har ikke råd til å miste dem. Ikke ønsker de å mistes heller. De fleste hørselhemmede ønsker å delta, men de er avhengige av at det tas noen grep for å gi dem rom i fellesskapet. Det kan være tekniske grep, men det kan like gjerne være snakk om bevisstgjøring på hvordan vi mennesker kommuniserer med hverandre, både verbalt og non-verbalt.

HVEM ER KONFERANSEN FOR?

Den internasjonale konferansen for sjelesorg blant hørselshemmede er for kirkeansatte, frivillige medarbeidere og andre som ønsker å øke sin kunnskap om hvordan man kan omgås og tilrettelegge for hørselshemmede i kirker og menigheter. Noen av dem som kommer, arbeider profesjonelt innen dette feltet. Andre kommer med helt "blanke ark" (– og forhåpentligvis med "fargestifter til"). En del er selv hørselshemmet i ulik grad. Noen er personlige medlemmer av IVSS Churchear, eller representanter for korporative medlemmer; de fleste er imidlertid ikke medlemmer. De ønsker ganske enkelt å lære eller å bli inspirert til å gå inn i noe som innebærer at kommunikasjon iblant må skje på andre måter enn bare med ord.

Konferansedeltakerne kommer fra ulike land og ulike konfesjoner. Alle bærer med seg en erfaring, og alle har noe både å bidra med, også de som ennå ikke har gjort seg noen erfaringer i møte med hørselshemmede, og alle har noe å lære, også de som har arbeidet i årevis på dette feltet. Sammen kan vi bidra til en bedre kirkehverdag for de mange hørselshemmede i menigheten.

MER INFORMASJON OM KONFERANSEN I STRASBOURG

For ytterligere informasjon viser vi til konferansebrosjyren som er trykket som annonse på midtsidene i dette nummeret av Luthersk Kirketidende, samt til IVSS Churchears hjemmesider: www.churchear.org.

Håper vi ses i Strasbourg i september neste år!

luther

Møt
Biskop Thomas

stefanus.no
lutherforlag.no

Lanseringsfest Sentralkirken
23.10 kl 19.00 • Fri inngang

I kjærlighetens sirkel
Biskop Thomas med
forfatter Eyvind Skeie

Lanseringsturné

Man 23.10	Boklansering. Oslo sentrum, Sentralkirken kl. 19.00
Tir 24.10	Tønsberg domkirke kl 12.00
Tir 24.10	Tønsberg domkirke kl. 19.00
Ons 25.10	Bibelskolen i Grimstad kl. 11.30
Ons 25.10	Landvik kirke, Grimstad kl. 19.00
Tor 26.10	Ålgård kirke, Rogaland kl. 19.00
Fre 27.10	Johanneskirken, Bergen kl 12.00
Fre 27.10	Skjold kirke, Bergen kl. 19.00
Søn 29.10	Holmlia kirke, Oslo kl 19.30
Tir 31.10	Prestegården i Gildeskål, Nordland kl 18.00
Ons 1.11	Rønvik kirke, Bodø kl 19.30

Se nærmere informasjon lokalt

349,-

**stefanus
alliansen**

sammen for de forfulgte

MENNESKER ER IKKE TIL SALGS!

AV KNUT REFSDAL, ELIN FINNETH SÆVERÅS (BEGGE NORGES KRISTNE RÅD) OG KNUT HALLEN
(SAMARBEID MENIGHET OG MISJON, DEN NORSKE KIRKE)

KNUT.REFSDAL@NORKR.NO / ELIN.FINNETH.SAEVERAAS@NORKR.NO / KH558@KIRKEN.NO

Utgangspunktet for hele den globale lutherske markeringen som samler 70 millioner luthere fra alle verdensdeler gjennom Det lutherske verdensforbund (LVF) er "Liberated by God's grace". Det er et vakkert og viktig sted å begynne: Det frigjørende i at vi ikke trenger å gjøre godt eller være fullkomne *for å bli frelst*. Vi som "vasser i nåden", glemmer fort hvor frigjørende den er – og hvilken radikal motsetning den er til alle former for "gjerningsreligion". Nåden setter oss også fri fra krav om å være perfekte eller prestere for å ha verdi, fordi vår verdi er forankret i Gud.

En del har gitt uttrykk for at de ikke ser noen opplagt sammenheng mellom reformasjonsmarkeringens hovedtema "Nåde" og de tre undertemaene "Skaperverket, frelsen og mennesket ikke til salg". Linken fra frigjort av nåde til "ikke til salg" kan forstås slik: Hva er vi frigjort til? Hva er vi frigjort til å kjempe for i dag som kirke og kristne? *Gjennom Guds nåde settes vi fri til å heve blikket og bruke tid, oppmerksomhet og ressurser på hva vår neste og Guds verden trenger.* Den globale lutherske kirke har i fellesskap pekt ut tre områder det må slås ring rundt: Frelsen, skaperverket og mennesket. (Se også "Global reformasjon – frigjort til kamp for det ubetalelige", LK nr.14/17). I verden ser vi et truet skaperverk, og rundt oss ser vi hvordan menneskers verdi defineres ut fra funksjon og prestasjon, og hvordan kulturelle, medisinske og sosiale normer framelsker og idealiserer "perfekte mennesker".

"Skaperverket er ikke til salg" er allerede blitt behandlet her i LK, i nr. 12/17 (2 artikler). De aller fleste menigheter i Den norske kirke hadde dette som tema 17. september. "Mennesker er ikke til salg" feires 19. november over hele landet. De tre flotte tekstene for denne gudstjenesten har som gjennomgangstråd ethvert menneskes verdi: Salme 8, Fil 2 og Matt 18. (Se tekstgjennomgang i dette nummer av LK og også på www.reformasjon2017.no).

Søndagen faller på nærmest guddommelig vis sammen med datoene for *Global uke, 12.–19. november*, som matcher denne tematikken som hånd i hanske, nemlig *moderne slaveri*.

Global uke er et tverrkirkelig initiativ fra kirkene gjennom Norges Kristne Råd, der kirkene sammen og samtidig retter søkelys på et globalt rettferdighetstema. Tema for 2017, -18 og -19 er moderne slaveri. For Den norske kirke er en påkobling her en konkret måte å vise at å være luthersk i 2017 er å være økumenisk (Jfr. LVFs tre hovedføringer for 500 års-markeringen; se www.lutheranworld.org). Dagens kirker og kristne organisasjoner trenger å stå samlet om det sentrale i den kristne tro, nåden, og for Guds verden og vår neste. La oss støtte opp om Global uke i midten av november hvert år. *Riss uke 46 inn i hjertet, hoder og ikke minst almanakker og årsplaner!*

På www.globaluke.no finnes mye gode ressurser som ved enkle grep kan integreres i Gudstjenesten 19.11. Vi håper også at mange vil følge preses' særlige oppfordring til å samarbeide med misjonsorganisasjoner (www.kirken.no/smm) som jobber med denne tematikken, og støtte arbeidet disse gjør for menneskers verdighet.

Moderne slaveri er en av vår tids største globale tragedier og utgjør alvorlige brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Nå – som før – er det krefter som mener det er ok å "nedskrive" menneskers verdi og gjøre dem til varer for kjøp og salg, til objekter for oppnå noe. Nettopp da må *Imago Dei* – at enhver er skapt i Guds bilde – fastholdes: "To refuse to respect others or to treat them as less than fully human is an offence against the Imago Dei and against God. So is any action which deliberately prevents people becoming who God created them to be."¹

Dessverre er mennesker i 2017 til salg i langt

større omfang enn under det transatlantiske slaveriet for 200 år siden. En rapport fra september 2017 slår fast at 40 millioner mennesker lever i "moderne slaveri" i form av tvangsarbeid, tvangsekteskap, tvungen prostitusjon, tvungen krigstjeneste, tvungen organodonasjon, osv. En av fire av disse er barn.² Det er flest kvinner og jenter som blir ofre (71 %), men også mange menn og gutter. Virksomheten foregår ofte i det skjulte, og mørketallene store.

Menneskehandel og slaveri forekommer i Norge. Jevnlige medieoppslag vitner om underbetalte, overarbeidede eller på andre måter utnyttede arbeidstakere på norsk jord. Årlig identifiseres 300 personer som ofre for menneskehandel i Norge, men her er det enighet om at mørketallene er store.

Generalsekretær Knut Refsdal skriver: " Dette angår oss! Global Uke mot moderne slaveri er et uttrykk for at vi har et ansvar for mennesker utsatt for slaveri eller slaverilignende forhold, også i Norge. Vi har mulighet til å gjøre noe og å påvirke. Når et tilbud på bilvask eller ombygging av huset, virker for godt til å være sant, så er det kanskje nettopp det! Sånn sett har vi forbrukermakt, mulighet til å påvirke ved å bidra til å fjerne etterspørselen etter slike tjenester.

Min kirke, Metodistkirken, har røtter tilbake til 1700-tallets England og til presten John Wesley. På hans tid var slaveri utbredt og en av samtidens store sosiale utfordringer. Politikere, økonomer og representanter for kirken dannet en mektig allianse, blant annet ved henvisning til Bibelens ord, som disse fra 1 Kor 7,20–24: 'Enhver skal forbli der han var da han ble kalt. Ble du kalt som slave? La ikke det bekymre deg! Men kan du bli fri, så velg heller det. For den som var slave da Herren kalte ham, er Herrens frigitte, og den som var fri da han ble kalt, er Kristi slave. Dere er kjøpt, og prisen betalt. Så bli ikke slaver av mennesker. Mine søsken, enhver skal forbli der han var da han ble kalt, og være der for Gud.' For samtidens teologi ble dette oppfattet som et forsvar for slaveriet.

Wesley ble sakte, men sikkert klar over sin samtidsslaveproblem. Sitt første møte med slavens kår fikk han i Georgia i 1736 da han leste en kvekerbok, 'Negro's Advocate'. Senere skrev han

selv blant annet om at det er uforståelig hvordan kristne europeere utnytter afrikanere; han skriver om mennesket som skapt i Guds bilde, skapt til frihet, og at det ikke finnes noe forsvar for å gjøre noen til slaver, og han skriver om slavens brutale virkelighet.

Mot bibelavsnitt som 1 Kor 7 argumenterer Wesley for at den naturlige lov taler sterkere enn Paulus' ord, og at slaveri er imot Guds, menneskers og naturens lov. Skaperordningen om alles likeverd står høyst og er alltid universelt gjeldende. I dette var Wesley på linje med opplysnings-tidens tanke om å fremme menneskets egenverdi. Dette anliggendet ble etter hvert så viktig for Wesley at han også engasjerte seg politisk (mot normalt – politisk konservativ som han var, stilte han ikke umiddelbart spørsmål ved hvordan myndighetene løste landets økonomiske og sosiale utfordringer). Slaveriet ble ikke avskaffet mens Wesley levde, men hans innsats fikk betydning for at det endte slik.

En av dem Wesley hadde kontakt med, var William Wilberforce, en evangelisk kristen som var britisk parlamentsmedlem. I 1787 var Wilberforce med på å opprette *The Society for the Abolishment of Slavery*. Han var også sentral i opprettelsen av *The British and Foreign Bible Society*, verdens første bibelselskap, med formål om å gjøre Bibelen tilgjengelig. Kampen mot slavehandel og for økt bibelforståelse var to sider av samme sak for Wilberforce. Det var i Bibelen Wilberforce hentet skyts mot slaveriet, så om bare flere folk leste og tok Bibelens budskap på alvor, ville dette bidra til at slaveriet opphørte.

Vi står i den samme kampen i dag. *Global Uke mot moderne slaveri* er et uttrykk for det: Som kirke er vi kalt til å gå i Jesu fotspor og bidra til at mennesker kan reise seg fra uverdige forhold og kan leve sitt gudgitte liv som oppreiste mennesker."

¹ A theology of modern slavery, The Clewer Initiative, Church of England.

² https://www.alliance87.org/global_estimates_of_modern_slavery-forced_labour_and_forced_marriage.pdf.

MÅNEDENS SALME OKTOBER 2017

AV ESTRID HESSELLUND OG SINDRE EIDE

ESTRID.HESSELLUND@EIDEFORLAG.NO / SINDRE.EIDE@EIDEFORLAG.NO

AMAZING GRACE! / Å NÅDE UNDERFULL OG STOR (N 13 342)

T: JOHN NEWTON 1779, 1790 (V 6) O: TRYGVE BJERKRHEIM 1966 (V 5 TIL NORSK 2011)

M: COLUMBIAN HARMONY 1829 S: TROND H.F. KVERNO 1972

Feiringen av Reformasjon 2017 topper seg naturlig nok i oktober, den måneden Martin Luthers teser ble slått opp på kirkedøren i Wittenberg i 1517. Søndag 15. oktober er alle menigheter i Den norske kirke oppfordret til å holde gudstjeneste med tema *Frelsen er ikke til salgs / Frelse er ikke til sals*. Både på denne gudstjenesten og på andre reformasjonsarrangementer i oktober er det naturlig å synge salmer med stor vekt på nåde. Et opplagt valg er "Amazing grace", en av verdens mest kjente salmer, som finnes i utallige språklige gjendiktninger og oversettelser.

Forfatteren, John Newton (1725–1807) vokste opp uten religiøs tilknytning. Han ble i ung alder tvangsvervet til Royal Navy (Den kongelige britiske marine). Som sjømann levde han et hardt liv og deltok blant annet i slavehandel. Han fikk en åndelig opplevelse, forårsaket av en storm som truet med å senke skipet han var på. Denne opplevelsen bidro sterkt til at han begynte å studere teologi. Han byttet ut sjømannsyrket med å være prest i Den anglikanske kirke. Det merkes at salmen "Amazing grace" er basert på personlige opplevelser, og vi finner gjenklang fra dette særlig i salmens første vers: *Amazing grace! How sweet the sound! / that saved a wretch like me!* Wretch betyr et usselt og stakkarslig menneske, men kan også henspile på å ha lidd skipbrudd (*be shipwrecked*).

Salmen ble skrevet til en preken på nyttårsdagen 1773. Den ble kjent først i USA, under de store vekkelsene på begynnelsen av 1800-tallet, lenge før den fikk oppmerksomhet i England. I nyere tid kom den for alvor frem igjen på 1960-tallet, også i Norge, både på engelsk og med Trygve Bjerkrheims nynorske versjon fra 1966. Senere, i 1973, kom Bodvar Schjelderups gjendiktning

"Kom, kom og hør et gledens ord" som også finnes i N13 (nr. 440). Edvard Hoems oversettelse fra 1990, "Forunderleg, eit vrak som meg", kjenner vi fra Salmer 1997 (nr. 61). I Norsk salmebok 2013 (N13) er Trygve Bjerkrheims nynorske oversettelse valgt. Heldigvis er også den engelske originalteksten tatt med, og til glede for mange korsangere har vi en flott firstemmig sats av Trond H.F. Kverno i salmeboken.

En av de aller mest sentrale evangeliefortellingene om Guds nåde, "Sønnen som kom hjem" (Luk 15,11–32), ligger som en klangbunn i denne salmen. Vi fornemmer at salmens jæg-person i det første verset identifiserer seg med sønnen som hadde ødslet bort farsarven og innså hvor dypt han hadde sunket. *Amazing grace! Å nåde underfull! Gud har åpnet hans øyne: I once was lost, but now I'm found, I was blind, but now I see. – So arm eg var, men ved Guds ord / eg ser, som før var blind.*

I de følgende versene utfoldes temaet nåde, Guds nåde som frelser og frigjør, helt til *når hjartet slår sitt siste slag* (v 5).

Det er satt mer enn 20 melodier til John Newtons tekst, men melodien vi har i Norsk salmebok, er absolutt den mest populære. Dens opphav er ukjent, men er blitt behandlet som en folkemelodi i de amerikanske sørstatene. Den finnes første gang i samlingen "Columbian Harmony", Cincinnati 1829. Melodien bygger på en pentaton (fem-tone) skala, og kan dermed spilles på pianoets svarte tangenter alene. Det pentatone preget kommer særlig til uttrykk når vi hører den spilt til akkompagnement av skotske sekkepiper.

Hør den på *NRK/Salmeboka minutt for minutt* med Busserulljengen og Bergstadkoret.

WHERE AM I – WHERE DO YOU STAND? (INTERCONNECTING PASTORAL CARE AMONG HARD OF HEARING)

**IVSS Churchear Conference 2018 in Strasbourg, France
13th–17th September**

Centre Culturel St. Thomas

IVSS Churchear invites you to a thrilling conference with interesting lecturers and exciting encounters. Our conference theme this time is: **“Where am I – Where do you stand? – Interconnecting Pastoral Care among Hard of Hearing”**

From Romania Professor Jenö Kiss will speak about “contextual pastoral care”, about the importance of how the surroundings for hard of hearing or deaf persons are, such as family, the local and the greater society. Hans-Gunther Seifert, president of the Protestant Pastoral Care among Hard of Hearing in Germany will tell how a German group called “Grenzgänger” (Border crossers) is working, people being insecure about which category they belong to, hard of hearing or deaf. Professor Régine Hunziker-Rodewald from the Protestant Theological Faculty of Strasbourg will give us a Biblical view on the topic “Hearing and being heard”. There will be workshops as well, giving us the opportunity to exchange our experiences, learn from each other and get a renewed inspiration for our daily work.

And, not the least, we will come together with all our accumulated experience from being fellow wanderers together with hearing impaired members of our churches. Some of us are hard of hearing ourselves; others are hearing well. All of us have something to learn from each other. We therefore have, as always, emphasised on having time for encounters and exchange of experience. If you are not yet a member of IVSS Churchear, you are welcome to apply for a membership. And if you are simply curious wishing to attend our conference, you are most welcome as well. Together we can make the world a little better.

Ingrid Stillström, President

Program:

Thursday **13.09** Arrival / registration

17.30 Dinner at St. Thomas

19.00 Opening ceremony in the Regional Council Hall

How to get there?

See travel advices at
www.churchear.org

Friday 14.09

08:00–09:00 Breakfast

09:00 Morning Prayer

09:30 Lecture by Professor Jenö Kiss: “Contextual pastoral care”

10.30 Coffee / tea

11.00 Work groups

12.00 Lunch at the students’ guest house of the Lutheran Church

14.30 Sightseeing in Strasbourg

18.30 Dinner at St. Thomas

20.00 Evening program

Saturday 15.09

08.00–09.00 Breakfast

09.00 Morning Prayer

09.30 Lecture by social worker, chairman of ESiD, Hans-Gunther Seifert: “Crossing borders”

10.30 Coffee / tea

11.00 Work groups

12.15 Lunch

14.00 Workshops – for detailed info, see www.churchear.org

15.45 Coffee / tea

16.15 Time for personal encounters etc.

18.30 Dinner

20.00 Evening program

Sunday 16.09

08.00–08.45 Breakfast

09.30 Sunday Worship in Eglise **Saint Pierre le Jeune**

Hearing Consideration at the IVSS-Churchear conference

All speakers will use microphones (in the conference hall and all other sites)

In the conference hall: Induction loop, loudspeakers and captioning in English and German.

Outside the conference hall: All conference attendants are offered to borrow an FM receiver, enabling you everywhere to receive the sound from the microphones through telecoil or head phones. There will even be mobile captioning in English (See picture further down).

Group conversation: Smaller groups may borrow a microphone transmitting the spoken sound to FM receivers mentioned above. This may be combined with induction loops as well as head phones, and on some occasions there may be English captioning as well (e.g. at dinner and workshops)

What workshops to attend at this conference?

See detailed information at
www.churchear.org

12.15 Lunch

13.30 Workshops – for detailed info, see www.churchear.org

15.15 Coffee / tea

15.45 General Assembly (with a coffee/tea break around 17.00)

18.30 Dinner at St. Thomas

20.00 Evening program with a presentation of Alsace

Monday 17.09

08.00–09.00 Breakfast

09.00 Morning Prayer

09.30 Lecture by Professor Régine Hunziker-Rodewald:
“Hearing and being heard – An Old Testamen point of view”

10.30 Coffee / tea

11.00 Group picture and evaluation
Closing the conference

12.15 Lunch

Departure

The picture above: A small group being shown around. The guide has a microphone transmitting the spoken sound to the borrowed FM receivers. Some have a carried induction loop (sound through the induction coil), while others use head phones (loudspeaker sound). In the front you see Ginny listening to the guide through head phones, captioning what he tells, on her computer which transmits the text to mobile screens available for borrowing (iPad). Thus you may even read what is said, when we are outside the conference hall as well. The text may also be received on your smartphone.

The registration should be sent by **May 1st 2018** to
Katharina Nitschke, Schiller-Str. 29
DE-39218 SCHÖNEBECK (ELBE) , GERMANY
You may also register at our web site: **www.chuchear.org**
or by email: **rk.nitschke@t-online.de**

Total cost per person 450,- €, including the conference fee and accommodation in double rooms with toilet and bathroom, meals and sightseeing bus in Strasbourg.

Bank account number: 18244 at Union-Bank AG, Flensburg

Bank guide number 21520100

IBAN: DE66 2152 0100 0000 018244 SWIFT (BIC): UNBNDE21

The Conference address:

Centre Culturel Saint-Thomas

2 Rue de la Carpe Haute, FR-67000 STRASBOURG, France

REGISTRATION

I shall attend the International Conference of IVSS-Churcheear in Strasbourg September 13th– 17th 2018.

Name

Organisation/Country

Address

Telephone

Mobile Email

Workshop Saturday Sunday (write number)

Food: Normal Vegetarian.....

Special requests (allergies etc.)

I want a single room, paying therefore an extra € 50 (Yes/No)

I want to share double room with

I want all the lectures on a CD in English and German for € 1 (Yes/No)

I have transferred € 150,- to the account of IVSS-Churcheear in Flensburg (It is of course possible to transfer the whole fee as well) (Amount)

DateSignature.....

ORD AV LUTHER

KORLEIS EIN HUSFAR SKAL LÆRE HUSFOLKET SITT Å BE OM VELSIGNING MORGON OG KVELD

Om morgonen, når du står opp or senga, skal du teikne deg med det heilage krossteiknet og seie:

«I namnet åt Faderen, Sonen og Den heilage ande. Amen.»

Etterpå seier du fram Trua og Fadervår, medan du ligg på kne eller står. Attåt dette kan du, om du vil, leggje denne vesle bønna:

«Eg takkar deg, min himmelske Far, ved Jesus Kristus, din kjære Son, fordi du har vara meg mot all skade og fare i denne natta. Eg bed deg at du denne dagen òg vil vare meg frå synd og alt vondt, så all mi gjerning og heile mitt liv må tekkjast deg. For eg legg meg, lekamen min og sjela mi og alt i dine hender. Din heilage engel vere med meg, så den vonde fienden ikkje får noka makt over meg! Amen.»

Gå så med glede til arbeidet ditt og syng ein salme, t. d. dei ti boda eller det som kjem føre deg etter andakta di.

Om kvelden, når du går til sengs, skal du teikne deg med det heilage krossteiknet og seie: «I namnet åt Faderen, Sonen og Den heilage ande. Amen.»

Etterpå seier du fram trua og Fadervår, medan du ligg på kne eller står. Attåt dette kan du, om du vil, leggje denne vesle bønna:

«Eg takkar deg, himmelske Far, ved Jesus Kristus, din kjære Son, fordi du nådig har vara meg denne dagen. Og eg bed deg at du vil tilgje meg alle syndene mine, all urett eg har gjort, og nådig vare meg i denne natta. For eg legg meg, lekamen min og sjela mi og alt i dine hender. Din heilage engel vere med meg, så den vonde fienden ikkje får noka makt over meg! Amen.»

Legg deg så med det same glad til å sove.

Frå Vesle katekisme.

Sitert etter Arve Brunvoll og Kjell Olav Sannes:

Den norske kirkes bekjennelsesskrifter

– Vedkjenningsrifiene til Den norske kyrkja,

Lunde 2017.

SØNDAGSTEKSTEN

TORE SKJÆVELAND - INGVILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD - HILDE BARSNES

23. SUNDAG I TREEININGSTIDA - 24. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN KRISTI KONGEDAG / DOMSSØNDAG

23. SUNDAG I TREEININGSTIDA

12. NOVEMBER 2017

Preiketekst: Mark 10,28–31

Lesetekstar: Jes 1,16–19 / 2 Tess 1,10b–12

Liturgisk farge: grønt

TIL DAGEN

Denne dagen handlar om etterfølging og løn og om den tvilen som kan slå ned i ein læresvein.

Peter bryt forskrekka ut: "Kva med oss som har ofra mykje for å følge deg, Jesus!" Paulus veit at livet i etterfølging krev noko av oss, og han bed for tessalonikarane at dei må bli fylt med "vilje til det gode og med ei tru som med kraft viser seg i gjerning". Frå profeten Jesaja får me høyra både om kvitvasking av synder og eit ord om løn:

"Dersom de er villige og lydige, skal de få eta det gode i landet."

TIL TEKSTEN

Vers 28: Når Peter bryt ut: "Kva med oss? Vi har gått frå alt og følgd deg," må dette lesast ut frå nærkonteksten i Markus 10 om kva Peter har opplevd like før. Det er ei samanhengande forteljning frå Jesus og borna, dåpsteksten i vers 13–16, som går over i møtet med den rike mannen i vers 17–22, og samtalen etter at Jesus har avvist den rike mannen i vers 23ff til vår tekst som er andre halvdel av denne samtalen. Peter har god grunn til å vera uroleg. Han har først opplevd å bli irettesett for å vera avvisande og så like etterpå opplever han at Jesus er den som er avvisande. Og i motsetning til den rike mannen har faktisk Peter og læresveinane gått frå alt for å følge Jesus.

Peter nemner ikkje det han har forsaka for å skryta og stilla seg sjølv i eit betre lys enn den rike mannen. Det er nok heller det at Peter er usikker på om han sjølv kvalifiserer til himmelen når den rike ikkje gjer det og han treng stadfesting. Jfr vers 26: "Då vart dei reint forstøtte og sa til kvarandre: 'Kven kan då bli frelst?'" Indirekte

TAKK TIL MEDARBEIDER SOM SLUTTER

I dette nummeret kommer de siste tekstgjennomgåelsene for inneværende kirkeår, og med avslutningen av kirkeåret takker Ingvild Helene Mydske Fallegård for seg. Vi takker for den tiden du har stilt deg til rådighet, og for det du har bidradd med i de tekstgjennomgåelsene du har levert, og vi ønsker deg lykke til med nye oppgaver og utfordringer.

viser Peter til si eiga kallsoppleving i Mark 1,16–18, då Jesus sa til dei: ”Kom og følg meg, så skal eg gjera dykk til menneskefiskarar!” og dei gjekk ”beint frå garna sine og følgde han”.

Det står at Peter ”tok til å seia”, noko som indikerer at han ikkje var ferdig før Jesus svara han.

Vers 29: Jesus svarar med ein gong utan å klandra Peter for tvil. Her er ikkje noko irettesetting slik som då læresveinane tvilte under stormen på Gennesaretsjøen (Matt 8,26), eller då Peter tvilte medan han gjekk på vatnet (Matt 14,31), og Jesus sa: ”Du lite truande – kvifor tvila du?” Jesus anerkjenner det dei har gått frå alt for hans skuld og for evangeliet si skuld.

Vers 30: Her må ein nok ikkje ta Jesus heilt bokstavig. Hundre gonger betyr nok ikkje at ein ender opp med 100 mødrer, men vert sett inn i eit nytt, betre familiefellesskap. Jesus seier med dette at han ikkje kallar til eit liv i askese, men til eit nytt fellesskap her på jord, som fyller det familiefellesskapet skal gje. Han teiknar ikkje noko bilde korkje av ein omreisande predikantflokk eller av tilbaketrekte munkar, for både hus og åker, altså arbeid og næring høyrer med. Ingen etterfølging utan forsaking og løn, i form av både det nye fellesskapet her og det evige livet der. Men det har òg ein pris, forfølgning.

Vers 31: Alle som ofrar noko for Jesus, skal få løn, men Guds måte og tid for å løna er ulik vår tidsplan og måte. Når Gud løner, bør ein venta det uventa. Til sist skal det bli klart at ingen blir ein tapar, ingen blir sist, ved å gje opp noko for Jesus, for han har sin eigen måte å avgjera kven som er først, og kven som er sist. Sett utanfrå ville den rike mannen vera blant dei fyrste og læresveinane blant dei siste, men slik er det ikkje i Guds rike.

I Matteus sin versjon av historia (Matt 19,27–30) følger likninga om arbeidarane i vingarden like etterpå som ei forklaring til ”mange som er dei første, skal bli dei siste, og dei siste skal bli dei første”.

WHAT'S IN IT FOR ME?

Me har høyrte at frelsa ikkje er til sals, men har den likevel sin pris? Kva får eg her og no igjen for å tru på Jesus? Og kva betalar eg for det?

1 Tvil fordi mysteriet enno er mystisk

Peter hadde ein forvirrende og vanskeleg dag. Om han dagen før trudde han forstod Jesus, er Jesus sine handlingar denne dagen eit mysterium for han. Jfr vers 26: Då vart dei reint forstøkte (sterkt uttrykk – ”enda mer forskrekket” på bokmål) og sa til kvarandre: ”Kven kan då bli frelst?” Fyrst får han skjenn fordi han avviser små born som vert boren til Jesus, og så blir han forskrekka fordi Jesus sjølv like etterpå avviser ein rik ung mann som søkte frelse (Og når sant skal seiest, så verkar jo denne mannen å vera vel så from som Peter). Det er ikkje rart Peter kunne bli i tvil og seia: Men kva med oss?

2 Når Gud er eit mysterium for oss, og tvilen snik seg inn

Kan du kjenna deg igjen i Peter? – dagar då Gud er uforståeleg, når løfta verkar fjerne, når sjukdom rammer, når kristne vert mobba, når bøneshvar ikkje kjem, når Bibelens ord og verdsleg logikk og populære synspunkt kolliderer, og andre synes ein er gamaldags og dum? Tvil om Gud – hallo er du der? Kva med det dårlege samvitet som ein slik tvil kan fostra?

3 Jesus svarar, men mysteriet består

Jesus møter tvilen med meir omsorg enn klare svar. Det står at Peter byrja å snakka og straks, før han har snakka ut, er Jesus der med eit svar. Sjølv om det ikkje er veldig konkret, er det ikkje eit vent-og-sjå-svar, men eit tydeleg løfte. Her er ikkje noko irettesetting slik som då læresveinane tvilte under stormen på Gennesaretsjøen (Matt 8,26), eller Peter som tvilte då han gjekk på vatnet (Matt 14,31), og Jesus sa: ”Du lite truande – kvifor tvila du?” – eller som han sa til emmausvandarane (Luk 24,25): ”Kor lite de skjønar, og kor seine de er til å tru alt det profetane har sagt!”

4 What's in it for Peter?

Jesus forsikrar Peter at han skal få løn både her i livet og etterpå. Han kallar ikkje folk til eit liv i askese, til berre å venta på løna i himmelen, men til eit nytt fellesskap. Han teiknar eit bilde av eit autentisk omsorgsfullt fellesskap som i ein fami-

lie, og det er den same type omsorg og fellesskap som Jesus bad den rike mannen om å delta i ved å gje alt sin rikdom til dei fattige. Men i dette livet vert det òg forfølging, for eit autentisk disippelliv vil vera å tvers av verdas verdiar og prioriteringar og vil kunna provosera verda sin vreide.

5 Jesus krev fordi han lover

Jesus krev ikkje at alle skal leggja frå seg båten og garna eller gje formuen sin til dei fattige. Men båten og garna bant Peter til ein stad og eit liv som hindra kallet, og pengane bant den rike til eit liv å tvers av vegen til himmelen. Kva er det som bind oss?

6 Løftets mysterium

Det er eit mysterium me må få oppklara. Kvar kjem alle desse brørne, mødrene og søstrene frå? Svaret er enkelt og utfordrande – enkelt fordi det er jo sjølvsaugt det nye fellesskapet som Jesus sette Peter inn i, og som sidan alle døypte er sett inn i. Jesus kunne lova hundrevis fordi hundrevis, ja, tusenvis ville bli berørt av nåden gjennom kyrkja. Samtidig er det utfordrande – utfordrande fordi det er ... oss! – som er her. Me er det nye fellesskapet. Me er Jesus svar. Svaret på Jesus løfte kjem nokon gonger gjennom andre menneske. Og det andre mennesket kan vera deg.

7 What's in it for me?

Frelsa er gratis, men livet som frelst i Jesus følgje har både sin pris og si løn og sitt mysterium. Guds målestokk er annleis. Me har rekna ut kven som er dei fyrste og dei siste, men Gud kan snu det rundt. Der du har tvilen på lur eller logikken klar, kan Gud har eit heilt anna svar.

TIL GUDSTENESTA

Ein salme om at det finst ein veg gjennom utfordringar og ei bøn for den tvilande: 319 Lær meg å kjenne dine veier – v 2 "bak tvil og vande", v 3 "Men lær meg fremfor alt å kjenne din grenseløse kjærlighet". 236 Gud lær meg å se.

TORE SKJÆVELAND
KYRKJEFAGSJEF, BJØRGVIN BISPEDØME
TS929@KYRKJA.NO

24. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

19. NOVEMBER 2017

Reformasjonstema 4: "Mennesker er ikke til salgs"

Prekentekest: Matt 18,1–6.10–14

Lesetekster: Sal 8,2–10 / Fil 2,3–11

Liturgisk farge: Grønn

TIL SØNDAGEN

Det er et viktig og vakkert tema som møter oss på den siste reformasjonstemasøndagen i jubileumsåret 500 år etter reformasjonen: "Mennesker er ikke til salgs".

"Mennesker er ikke til salgs". Det var de ikke på bibelsk tid da slavehandel og tjenerskapet var sterkt utbredt – og arbeideres rettigheter ikke fantes.

Det var de ikke for 500 år siden da kirken ville kjøpe menneskers sjel – "når pengene i kassen klinger, sjelen ut av skjærsilden springer".

Det er de heller ikke i dag når menneskehandel, prostitusjon, overklasse/underklasse, kapitalisme og økonomisk urettferdighet er satt i system.

Det tema som for meg klinger bak dette, er "Menneskets verdi" – og vi skal se på hvordan de ulike aspektene og forståelsene kan prege søndagens gudstjeneste.

LESETEKSTENE

Med poetiske skildringer beskrives naturens storhet og menneskets litenhet. Den skapende Gud som har satt alt i bevegelse, rører seg i bakgrunnen som kilden og opphavet. Fra himmelhvelving til livspust i menneskets nese. Salme 8 avsluttes ikke med en hylling av mennesket som kronen på verket i Guds skapelse. Teksten avsluttes med en hylling av Gud: "Herre, vår herre, hvor herlig ditt navn er over hele jorden!"

Filipperbrevets kap 2 tar opp tråden fra Salme

8. Menneskets storhet knyttes sammen med den ydmykhet mennesket behøver for å finne sin plass i relasjon til andre, til naturen, til Gud og til seg selv. Og som eksempel, for å finne vår plass, har vi Guds egen sønn, Jesus Kristus.

Også denne teksten avsluttes med hyllingen som en gang skal skje: ”Hver tunge skal bekjenne at Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære!”

PREKENTEKSTEN

To tekstperikoper fra Matteusevangeliets kap 18 har vi å jobbe ut fra i dag – og begge tekstene har ”de små” for øynene.

Samtalen mellom disiplene om ”hvem som er den største i himmelriket,” er alltid like fasinerende å vende tilbake til. Her beskrives menneskets sanne natur slik at de aller fleste kan kjenne seg igjen. Hvem av oss kan vel med hånden på hjertet si at vi aldri har befunnet oss i en liknende situasjon? Vi ser på hverandre; vi måler oss opp mot hverandre. Vi plasserer hverandre i bokser ut fra status, popularitet, faglig dyktighet, økonomi, nasjonalitet, utseende, kjønn, legning osv. Listen med alt vi sammenligner, er uendelig lang. Sånn var det også med disiplene, og den hendelsen er referert i vår Bibel – kanskje fordi Jesu svar var så viktig, eller for at vi skal innse vår plass i skaperverket; jfr. lesetekstene.

Jesus tar ikke fram en av disiplene, som de kanskje hadde ventet seg. Kanskje hadde de full kontroll og var enige om hvem blant dem Jesus kom til å si at var den største? Men Jesus har en annen plan. Jesus har et annet vurderingssett. Jesus ser i et annet perspektiv – og henter fram et barn.

Jeg har alltid hatt en tendens til å blande sammen Matt 18,1–6 med teksten vi leser ved dåpen, fra Mark 10,13–16: *La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike tilhører slike som dem. Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det.* Og så har jeg tenkt at det Gud vil ha, er små viljeløse spedbarn som er 100 % avhengig av varme, omsorg og støtte utenfra, som i seg selv ikke engang er levedyktig – at det er det som settes fram som eksempel for oss.

Men jeg ser at jeg har tatt feil. Det står: *Da kalte han til seg et lite barn, stilte det midt iblant*

dem og sa ... Barnet Jesus kaller fram, kan stå på sine egne ben. Det er ikke et lite barn han tar i favnen og velsigner (Mark 10 og vår dåpsliturgi), men et barn som bokstavelig talt står på egne ben. Dette åpner for helt andre tolkninger.

Tenk om barnet er en trassig 3-åring med masse ”nei!” og ”Jeg kan selv!” i seg, et barn som vil kle på seg selv, også når det tar uendelig lang tid og følges av buksen bak fram og genseren på vranga, et barn som tester sine egne grenser og forsøker å se når det selv slutter, og verden rundt begynner. Tenk om det var et slikt barn Jesus satte fram for disiplene og sa: ”... om dere ikke blir som barn, kommer dere ikke inn i himmelriket.”

Tenk om barnet er en stolt 5-åring med stort oppmerksomhetsbehov, en som skriker så hele lekeklassen hører det: ”Pappa se på meg!” – en som vil ha bekreftelse, kjærlighet og masse god oppmerksomhet. Tenk om det var et slikt barn Jesus satte fram for disiplene og sa: ”... om dere ikke blir som barn, kommer dere ikke inn i himmelriket.”

Tenk om barnet er en tenkende 8-åring med mange grublerier i seg, en som lager sine egne tankerekker og trekker konklusjoner på de fakta han/hun selv kjenner til, en som ikke lenger automatisk kjøper de voksnes svar, men som vil tenke selv, fundere selv, tro selv. Tenk om det var et slikt barn Jesus satte fram for disiplene og sa: ”... om dere ikke blir som barn, kommer dere ikke inn i himmelriket.”

Og vi kan fortsette opp i aldrene, for barn er vi alltid.

Jesus svar til disiplene om hvem som er størst i himmelriket, har kanskje ikke så mye med alder å gjøre – men veldig mye med hvor vi som mennesker har vår forankring, å gjøre.

REFORMASJONSTEMA 4 ”MENNESKER ER IKKE TIL SALGS”

Det er kanskje Matteus 18,10 som tydeligst peker på dagens tema: ”Pass dere for å forakte en eneste av disse små!” Jeg kan ikke la være å drømme. Tenk hvordan verden kunne se ut om vi mennesker, alle mennesker, kunne leve etter dette bibelverset!

Straffen for dem som velger ikke å leve etter

det, beskrives tydelig i dagens prekentekst. Og det legges ikke noe formidrende slør av forståelse bak ordene ”den som lokker til fall en av disse små ..., han var bedre tjent med å få en kvernstein hengt om halsen og bli senket i havets dyp”. Straffen som venter ham, er altså verre enn dette.

For alle små og vergeløse gir Bibelens ord et stort løfte: ”Herren selv vil gi opp alt han har for å berge sine små. Han vil til og med forlate alle de andre for å lete etter den ene som er borte.”

Dette er balsam i ørene på alle som jobber med utsatte mennesker – på gata, på psykiatriske institusjoner, i arresten, med incestofre, med fattige, forfulgte, undertrykte folkegrupper, med mennesker utsatt for menneskehandel og trafficking. Men vi vet også hvor tomme disse ordene blir i møte med den nakne nød.

At Gud har omsorg for alle sine, hjelper ingen av ”disse mine minste” om de ikke opplever det også gjennom andre menneskers hender, hjerter og ører.

Menneskets verdi ligger i vår likhet med Skaperen. ”Og Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det.” (Gen 1,2) Hver gang et menneske krenkes, får det konsekvens for menneskets mulighet å se seg selv med Guds øyne. Dagens reformasjonstema hjelper oss å løfte fokus på menneskets verdi.

PRAKTISKE IDÉER

Er det mennesker i menigheten, som har erfaring fra arbeid med utsatte mennesker? – noen som kan inviteres til å fortelle om organisasjoner som arbeider ”på gata”? Kirkens bymisjon, Kirkens SOS, Kirkens nødhjelp, flyktningmottak, helse-tjenesten osv.

FORSLAG PÅ SALMER:

- 712 Himmelske Far, du har skapt oss
- 720 Alt som lever, alt som trues
- 732 På veiene ute i verden
- 737 Herre, du vandrar forsoningen vei
- 738 Noen må våke i verdens natt
- 678 Vi rekker våre hender fram

INGVILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD
PREST I TORSLANDA-BJÖRLANDA
MENIGHET I GØTTEBORG
INGVILD.FALLEGARD@GMAIL.COM

KRISTI KONGEDAG / DOMSSØNDAG

26. NOVEMBER 2017

Prekentekst Matt 25, 31–46

Lesetekster Jes 57,14–16 / Åp 20,11–13

Fortellerstekst Joh 18,33–37

Liturgisk farge: Grønn

KJÆRLIGHETEN OG DOMMEN

Jeg kjenner at jeg ikke er venner med ordet dommen. Jeg vil gjerne holde det litt på avstand og betrakte det på mer enn armlengdes avstand. Hva er det? Hva skjer i dommen? Hva skjer med alle jeg glad i, og med meg? Vi vet jo ikke helt sikkert hva som skjer, selv om Jesus har gitt oss noe løfter vi kan hvile i. Vi undres over det som ligger bortenfor dette livet her. Vi kan kjenne på trygghet, frykt, glede og sorg. Tør vi å sette ord på noe alt dette vi mennesker bærer på av undring i møte med både livet, døden og dommen, og spørsmålet om hva som skjer etterpå? Tør vi være like ærlige som Per Fugelli har vært i sine refleksjoner på sin vandring i livet og mot døden. Han har lært meg mye.

Per Fugelli sa dette i et intervju på Skavlan 24.02.2017:

”Du blir trist som faen av og til, ikke fordi du skal dø, men å gå fra et liv som jeg er så veldig, veldig glad i. For meg i denne siste tiden på vei mot døden, den lille flokken din blir tettere og kjærligheten om du vil, blir sterkere. Det andre er at det høres gjerne rart ut, men du blir tryggere, fordi du vet du skal dø. Du slipper å beskytte deg så jævlig, være så opptatt av risiko og nullvisjon, du skal dø og det gir en underlig trygghet på en måte. Og så kommer det som jeg synes har vært veldig fint, og det er at masker og pynt faller av, på en måte. Du blir mer naken deg selv, ditt eget grunnstoff. Og så lever du mer intenst, mer organisk med naturen. Du kommer

nærmere skaperverket som du kommer fra og skal tilbake til. Det er enda deiligere enn før å gå langs havet. På Jæren. På Røst. Og så synes jeg også det har vært spennende for en 'hedning', hadde jeg nær sagt, som meg, og etter å ha vært en kjedelig sosialdemokrat i alle år, å komme litt nærmere det hellige. Å, få en ny – altså jeg er ferdig med det der dumme svaret med to streker under: 'Ingenting, bare støv!' Nei, det er enfoldig. Altså, jeg har ikke funnet Gud, men undring. Det skal bli spennende å se. Det er bare en måte å finne svaret på, på dette store, store spørsmålet som ruller som et ekko gjennom menneskets historie. Hva skjer etterpå?"

LESETEKSTENE

I jesajateksten tegnes et bilde av Gud både som opphøyd og hellig og samtidig nærværende og omsorgsfullt til stede hos dem som er knust og nedbøyd. En Gud som vil gi ånden liv for dem som er bøyd ned, og gi hjerte liv hos dem som er knust – en Gud som trøster og tar ansvar for sitt skaperverk, ikke fører sak og er harm til evig tid. Det gir en kontrast til det sterke fokuset på gjerninger, som vi har også i åpenbaringsteksten, og som trenger å balanseres og utdypes i formidlingen denne søndagen.

PREKENTEKSTEN

Den har form av en apokalyptisk åpenbaring med mye dialog. Det er ikke en lignelse, bortsett fra vers 32 og 33. Det er et mesterstykket av en tekst vi har foran oss, og den markerer slutten på Jesu virke her på jorden. Men kommer den fra Jesus, fra Matteus og urkirken, eller er den slik Bultmann har foreslått, fra jødedommen? Den har ingen synoptiske paralleller, men vi finner tematikken i Joh 5,29. Teksten passer likevel godt inn i teologien til Matteus, bruker et karakteristisk vokabular som engler, min Far og rettferdig. Argumentene for det ene eller det andre er ikke entydige, og denne høyt elskede teksten reflekterer uansett Jesu forkynnelse om å forberede seg på å komme inn i Guds rike. Den forteller om den praktiske siden ved å være en Jesu etterfølger gjennom å gjøre gode gjerninger og elske ens neste. Den er også blitt overtolket dit hen at tro

på Kristus ikke er nødvendig for å bli frelst. Men det er viktig forutsetning for forståelsen at teksten i all hovedsak er adressert til kristne disipler, og det å være en Kristi etterfølger innebærer omsorg for alle som trenger det. Det er derfor ikke en fornektelse av tro, som viktig i denne sammenheng, men selve essensen i troen som formidles.

I vers 31–32 handler Menneskesønnen på vegne av Gud, og Gud vil samle alle folkeslag inklusive Israel. Her brukes ordet *geiter*, oversatt fra *eriphos* som normalt betyr barn. Det kan derfor synes å bety et mindre verdifullt dyr i denne sammenheng.

Vers 34: Menneskesønnen som konge utfører sin Fars vilje og inviterer de velsignede til å komme inn i Guds rike.

Vers 35–36: Denne listen har seks av de sju omsorgstjenestene i den kateketiske tradisjonen. Den siste er å begrave de døde.

Vers 37–39: Matteus kaller dem rettferdige, og de er overrasket. Derfor kommer det også tydelig frem at de rettferdige ikke har prøvd å kjøpe seg plass hos Gud gjennom sine gjerninger.

Vers 40: "Det dere gjorde mot én av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg." Dette geniale svaret viser at det å ha omsorg for dem som trenger det, er en kjærlighetshandling i Kristus. Det blir debattert om omsorgen bare gjelder søsken i Kristus, men det er grunn til å forstå det som å gjelde alle mennesker, og at det derfor har en videre etisk forståelse.

Vers 41–43: Denne tenkningen kan virkelig provosere, og den stammer fra deuteronomisk teologi som baserer seg på en pakt bygget på menneskelige forpliktelse, i motsetning til den pakt vi hører om i paulinsk teologi i NT, om ubetinget guddommelig forpliktelse.

Vers 46 gjenspeiler Dan 12,2: "Og mange av dem som sover i jorden, skal våkne opp, noen til evig liv, andre til skam og evig avsky."

PREKEN

La oss ta med oss undringen over livet og hva som skjer etterpå, inn i prekenen denne søndagen, og la det være rom for den, og for de store spørsmål. Per Fugelli gir oss noen viktige refleksjoner vi kan ta med oss. Han snakker om at

kjærligheten blir sterkere; flokken din blir tettere, og en blir mer naken i en selv i møte med døden. Kanskje er det også de kontraster og visdom vi får formidlet i denne teksten. Døden kan gi oss viktig visdom om livet. For i møte med døden blir det som er viktig, gjerne tydeligere og kjærligheten til livet og menneskene rundt oss sterkere. I stedet for at vi skal få det lest opp fra livets bok når vi har forlatt dette livet her, får vi en innsikt nå, som kan hjelpe oss nettopp til å gjøre disse viktige livsvalgene som fører oss nærmere oss selv, våre medmennesker og Gud, nærmere et godt og rikt i liv i vår verden, nærmere det hellegje. Denne teksten handler mer om livet enn om døden, både nå og i all evighet.

Det er en viktig forutsetning også for prekenen å legge til grunn hvem som var adressatene for denne teksten, nemlig Jesu etterfølgere, kristne brødre og søstre. Teksten er skrevet for å motivere kristne til et liv i kjærlighet til sine medmennesker, og gjennom ”det vi gjør for en av disse mine minste”, gjør vi også en kjærlighetsgjerning for Gud. En av de tekstene jeg stadig kommer tilbake til igjen og igjen, er Joh 13,34–35: ”Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre. Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre. Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler: at dere har kjærlighet til hverandre.” Kjærligheten til hverandre skal være vårt kjennemerke som kristne, kirke og menighet. Det er en stor del av troen og det kristne livet. Løsrevet fra sin kontekst kan det høres ut som om det er gjerningene våre som er det tellende i møte med døden og dommen, men gjerningene våre er en del av troen vår og ikke et frelsende element i seg selv. Men utfordringen er sterk og klar, og den skal vi ta inn over oss og la oss kalle til tjeneste for våre medmennesker og Gud.

For kjærligheten til Gud og vår neste kan flyte sammen i en stadig vekselvirkning. I den minste møter vi Jesus selv, og i Jesus møter vi Gud.

Kjærligheten til Gud og kjærligheten til medmennesker trenger hverandre. Vår relasjon til Gud blir også mer levende når Gud blir virkeliggjort for oss gjennom vår tjeneste i verden og for våre medmennesker. Vi kan også stadig øve oss, og be om Guds hjelp til å se vår neste med Kristi øyne, med den dype respekt vi får for den andre ved at det også er et møte med Gud vi har.

Augustin spør: ”Hvordan kan man vite at man har tatt imot Den hellige ånd? Man skal spørre sitt hjerte: Om du elsker din bror, så forblir Guds Ånd i deg.” Derfor er tekstens radikale budskap at min kjærlighet til Gud er rett og slett en illusjon dersom den ikke uttrykker seg i kjærligheten til Guds barn. Fromhet og religiøse plikter kan ikke gi næring til vårt forhold til Gud om det ikke også uttrykkes i kjærlighet. Derfor hører tje- nesten for våre medmennesker og troen på Gud uløselig sammen, og derfor er kjærligheten også et uttrykk for vår tro. Vår kjærlighet til Gud vokser gjennom vår kjærlighet til våre brødre og søstre; slik fordypes også vårt forhold til Gud. I Kristus blir det virkeliggjort og tydeliggjort, han som er både Gud og menneske og sier: ”Det dere gjorde mot én av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg.”

Så håper jeg at denne søndagen kan gi oss både visdom om livet, trygghet i møte med døden, og kjærlighet og inspirasjon til tjeneste for Gud og våre medmennesker. Kan kjærlighetens vei lysnes opp for oss slik at vi kan komme nærmere Gud, våre medmennesker og oss selv, da har tekstens visdom nådd oss.

SALMER Å PLUKKE FRA

471, 510, 511, 612, 615, 665, 666, 667, 668, 670, 671, 673, 674, 678, 679, 717.

HILDE BARSNES
SJØMANNSPREST I BERLIN
HILDE.BARSNES@GMAIL.COM

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

SØKERE

BORG BISPEDØMME

Sokneprest i Nordre Follo prosti med tjenestested Kråkstad sokn:

Bjerke, Marita Solberg (35), døvekapellan, Spydeberg

Bruun, Mikael (27), sokneprest, Sogndal

Grøtberg, Geir Gundersen (62), sokneprest i Bamble og Herre sokn, Stathelle

Haugstad, Sarah Johanne Olsson (33), kapellan, Askim menighet, Askim

Hove, Anders (27), menighetsprest, NORE

Lunde, Ulrike (42), kapellan, vikar, Ullern sokn, Oslo

Svendsen, Pål Wirkola (51), sokneprest, Stokmarknes

1 søker unntatt offentlighet

Kapellan i Nordre Follo prosti med tjenestested Enebakk og Mari sokn:

Arnesen, Bent Erik (37), undervisningsprest, Tomter

Bruun, Mikael (27), sokneprest, Sogndal

Dahl, Jane Christin S. (31), barne- og ungdomsprest, Spydeberg

Gulowsen, Kristin Bremnes (25), kapellan og ungdomsprest, vikar, Oslo

Nilsen, Christian Dag (25), prestevikar, Moss

Kapellan/ungdomsprest i Søndre Follo prosti med særskilt tjenestested Nordby sokn i Ås kommune:

Bjørndal, Maria Michaela Holen (30), prestestudent, Oslo

Bruun, Mikael (27), sokneprest, Sogndal

Dahl, Jane Christin S. (31), barne- og ungdomsprest, Spydeberg

Doksrød, Espen Dahlgren (28), kapellan, Oslo

Gulowsen, Kristin Bremnes (25), kapellan og ungdomsprest, vikar, Oslo

Moss-Fongen, Elisabeth (33), vikarierende sokneprest, Maridalen menighet, Oslo

Øygard, Ingrid (26), kateketvikar, Oslo

Kapellan i Søndre Follo prosti med særskilt tjenestested Skoklefall sokn i Nesodden kommune:

Moss-Fongen, Elisabeth (33), vikarierende sokneprest, Maridalen menighet, Oslo

Nilsen, Christian Dag (25), prestevikar/avsluttende praktikant, Moss

Øygard, Ingrid (26), kateketvikar, Oslo

Kapellan i Søndre Follo prosti med tjenestested Drøbak og Frogn sokn:

Bjørndal, Maria Michaela Holen (30), prestestudent, Oslo

Brekken, Marianne Hermann (29), kateketvikar, Tonsen menighet, Oslo

Bruun, Mikael (27), sokneprest, Sogndal

Dahl, Jane Christin S. (31), barne- og ungdomsprest, Spydeberg

Gulowsen, Kristin Bremnes (25), kapellan og ungdomsprest, vikar, Oslo

Kofoed-Steen, Camilla (42), kapellan, Tårnåsen

Nilsen, Christian Dag (25), prestevikar/avsluttende praktikant, Moss

Shanka, Yohannes M. (49), kapellan, Oslo

Øygard, Ingrid (26), kateketvikar, Oslo

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, førstelektor Sjur Isaksen og fungerende sokneprest Kjersti Gautestad Norheim. Bokmeldingsansvarlig: Stipendiat Per Kristian Sætre. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg.

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord. Innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 600,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 825,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 8220.02.93882. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>